

Ieder kind kan zingen

Iedereen denkt te kunnen zingen, lijkt het wel als je programma's ziet als So You Wanna Be a Popstar. Maar 'het is net als leren lezen. Het kán op latere leeftijd, maar het wordt wel steeds lastiger.' Op basisschool Het Bossche Broek krijgen alle kinderen les.

Door Anna van den Breemer

Do, re, do, re, do, re', zingt groep drie van basisschool Het Bossche Broek in Den Bosch in koor terwijl de leerlingen achter hun tafeltjes staan. De handen maken een trapje; bij 'do' op navelhoogte, bij 're', gaan alle handen naar de borst. Het tempo wordt bepaald door Tycho (6) die met een geconcentreerde blik de noten aanwijst op het bord. Eén enkele lijn, nog geen notenbalk. Dat komt pas aan het eind van groep drie.

Het rode gedeelte van zijn aanwijstokje steekt omhoog, dus wordt er in gedachten gezongen. Het is muisstil in het lokaal, terwijl de kinderen de woorden met de mond vormen. Dan draait hij het stokje om en mag het uit volle borst. Benthoo doet het vandaag wat rustiger aan, vergeleken met zijn buurman die zijn mond zo ver mogelijk openspert. 'Mijn tand zit los', deelt hij niet zonder trots mee aan muziekdocent Annemien van den Dool.

Het Bossche Broek is geen gewone school. Bij de ingang, naast de deur, prijkt een bord met daarop 'Zingerderwijs' met een grote, zwierige z. Als eerste school kregen ze acht jaar geleden van de gelijknamige stichting deze kwalificatie toegekend omdat ze structureel aandacht besteden aan muziekonderwijs.

Tussen rekenen, taal en gymnastiek door wordt er op maandag en donderdag met elke klas een half uur gezongen.

Ieder kind kan zingen, meent muzieklerares Annemien van den Dool (38). Daar is ze na twaalf jaar muziekdocentschap aan kinderen van alle soorten en maten van overtuigd. 'De kunst is om er vroeg mee te beginnen het innerlijke gehoor te ontwikkelen. Het is net als met leren lezen. Het kan op latere leeftijd, maar het wordt wel steeds lastiger.'

Nog maar weinig basisscholen besteden structureel aandacht aan muziek en zingen. Tegenwoordig mogen scholen zelf bepalen of en hoeveel geld en tijd ze willen spenderen aan kunst en cultuur.

In het kader van cultuureducatie ontvangen ze per jaar per kind 10,90 euro subsidie. Vaak gaat dat geld echter op aan een cultureel uitje buiten de deur. Naar schatting hebben ongeveer 1 op de 25 scholen een vakdocent in huis.

'Deze bolletjes zien er een beetje kaal uit. Wie weet wat er mist? Van den Dool kijkt vragend rond. De helft van de vingers schiet omhoog. 'Ik weet het, ik weet het', fluistert een meisje met twee staartjes terwijl ze haar arm nog verder strekt, maar een klasgenootje krijgt de beurt. 'Een stok. En een sleutel voor de streep, anders kunnen we niet beginnen.'

Bij Het Bossche Broek is het geen kwestie van 'Altijd is Kortjakje ziek',

Annemien van den Dool geeft muzikles op basisschool Het Bossche Broek.

Foto Marcel van den Bergh/ de Volkskrant

'In de Maneschijn' en klaar is kees. 'Bij ouders en leerkrachten speelt vaak het idee dat je kinderen gewoon alleen maar lekker moet laten zingen, liefst keihard met een cdt'je mee', zegt Van den Dool. 'Noten lezen en eisen stellen aan de wijze waarop gezongen wordt, zou veel te moeilijk zijn, maar dat is onzin. Spelenderwijs kan iedereen het leren.'

Het blijft lastig om het belang van zingen binnen het onderwijs te bepleiten. Scholen zijn vaak bang dat die tijdsinvestering ten koste gaat van het lezen of rekenen. Daar kan de lerares zich over opwinden. 'Kinderen leren veel van zingen. Ze moeten zo'n enorme concentratie opbrengen. Daar hebben alle kinderen baat bij, of ze slim zijn of niet slim. En bij een canon moet je constant rekening houden met je klasgenoten.'

Vaak al in de eerste week na de zomervakantie pikt ze de 'probleemgevallen' eruit. Kinderen mogen dan van nature een gezonde stem hebben, door invloeden van buitenaf kan die al in een vroeg stadium worden aangetast: ouders die veel in het huis roken of hun stem verkeerd gebruiken. Dat nemen kinderen geheid

over. In de klas wordt dan ook bijna alles zingend gedaan, om het goede voorbeeld te geven. 'Gaan jullie maar zitten', zingt hun juffrouw. 'Wij gaan zitten', zingen de kinderen als antwoord.

Dan is het tijd voor een luisteroefening. Van den Dool zingt de noten na die op het bord staan, maar maakt expres een fout. Aan de kinderen, die op het puntje van hun stoel zitten, de taak om die te ontdekken. De verlegen Tycho, in een blauwe capuchontrui, mag de fout proberen aan te wijzen. Met de stift in de aanslag blijft hij voor het bord staan, een sleutelhanger met een knuffelleeuw bungeld aan zijn broek. 'Twee weken geleden had hij dat nooit gedurfd', vertelt ze na de les.

Juist bij kinderen met faalangst of motorische onhandigheid kan zingen wonderen verrichten. Tijdens een simpel klapspelletje focussen op het wijsje. Het lichaam wordt even vergeten en pats, opeens hebben ze het te pakken. Achterin het klaslokaal zingt ook de klassenleerkracht mee. Niet voor de orde, vertelt Van den Dool er snel bij, maar om de ontwikkeling van de kinderen te zien.

Vaak genoeg komt het voor dat een leerling die niets bakt van rekenen, enorm uitblinkt in ritme en stemgeluid.

Na groep drie is het tijd voor groep acht. 'Armen langs het lijf. Geen gewiebel en geklets', begint Van den Dool streng. Ze doet een gebogen oud vrouwtje na. 'Dat past echt niet bij dit lied.' Op de piano geeft ze de toon aan van de *Congo boat song*. 'Oh sued'em ba-ko wad-dy on keddem kedee', barst de klas los. 'Aah, Oooh, Aah, Oooh Ah sued'em ba-ko wad-dy on keddem kedee.' Zelfs de belhamels van de klas, die bij binnenkomst nog een beetje aan het klieren waren, zingen vol overtuiging mee. Soms hoort ze van de ouders dat ze hun liedjes thuis in hun kamer oefenen.

Ralph, stoere gympen en spijkerbroek, mag de conga's bespelen. Voor Cesca worden sambaballen uit de kast getoverd. Rutger speelt op gekleurde belletjes. Zij geven het ritme aan. Stiekem is het ook een trucje van hun lerares. Kinderen die de con-

centratie dreigen te verliezen krijgen snel een taakje. 'Een half uurtje is zo om, maar ik weet dat ik ze kort moet houden. Anders wordt het snel te rumoerig en krijg je een 5-stemmige canon met begeleiding niet voor elkaar.'

Een paar meisjes hangen aan elkaar. 'Giechelmeisjes', noemt Van den Dool ze. In iedere klas heb je er wel een paar. 'Vorige week vroeg ik één van hen een couplet solo te zingen. Toen kwam me er toch een prachtige stem uit. Dan ben ik even perplex.' Dat laat ze niet te veel merken, het moet vooral gewoon blijven. Maar hun leraar achterin krijgt een dikke knipooig.

Als afsluiting wordt er vurig gestreden wie het platst Haags kan zingen. Op de wijs van *O, o, Den Haag* oefenen ze het lied voor meester Bak, die vrijdags veertig jaar in het onderwijs zit. Samen met de andere klassen zullen ze het voor hem gaan zingen. En als oudste leerlingen zijn zij natuurlijk degenen die de kar moeten trekken. 'Er moet nog een beetje worden geschaafd aan de verstaanbaarheid, vindt hun muzieklerares. 'Maar de ziel zit er zeker in.'